Opłata pocztowa uiszczona gotówką

ŻYCIE GOSPODARCZE

Dwutygodnik poświęcony sprawom gospodarczym Polski Zachodniej

Organ Związku Fabrykantów Tow. zap. w Poznaniu.

NR. 23 | **Poznań, dnia 1 grudnia 1938** | **ROK 17**

Wydawca: **Związek Fabrykantów Tow. zap. w Poznaniu**

ul. Rzeczypospolitej nr. 1 | Telefon nr. 25-95 i 48-98

Węgiel - Koks hutniczy - Brykiety

z kopalń krajowych i zagranicznych poleca

Zachodnio-Polski Syndykat Węglowy Sp. z o. odp.

Telefony: 23-77, 37-77 | **Poznań, plac Wolności 10** | Adres telegraf.: Zapol

SPRZEDAŻ DETALICZNA

na własnej składnicy kolejowej nr. 35, ul. Przemysłowa

Telefony: 23-77, 37-77

Obrabiarki do metali
Tabor kolejowy
Wozy tramwajowe
Urządzenia kotłowe
Urządzenia chłodnicze
Narzędzia do metali

Konstrukcje żelazne i zbiorniki
Urządzenia cukrownicze
Urządzenia chemiczne
Urządzenia gorzelniane
Maszyny rolnicze
Odlewy żeliwne i z brązu

PRODUKUJE

H. CEGIELSKI, Sp. Akc.

POZNAŃ — GÓRNA WILDA 136

Adr. telegr. „HACEGIELSKI" | Telefon 70-56

FABRYKI: POZNAŃ — RZESZÓW

Kosztorysy, katalogi i prospekty na żądanie — bezpłatnie.

Wytwórnia Fotochemiczna Poznań ul. Wielka 14

Poleca doskonałe polskie

PŁYTY: Super Ero Orto Antihalo, Super Ero Avia, Ero Biplanochrom

BŁONY: Ero Prestochrom, Ero Awangarda

PAPIERY: Omnilux, Bromero, Bromero-Rex, Mistrzowskie, Vapresto

w różnych gradacjach i powierzchniach

oraz CHEMIKALIE DOZOWANE

Przemiany w rozwoju przemysłu wielkopolskiego w pierwszych 20 latach Odrodzonej Polski.

Indywidualne warunki natury politycznej i gospodarczej stworzyły na rubieżach b. dz. pruskiej przemysł o specjalnej strukturze. Wysoki rozwój intensywnego rolnictwa tej dzielnicy dał podstawę do rozbudowy przemysłu rolnego różnego rodzaju. Z drugiej strony przyczynił się dobrobyt i wysoki kulturalny poziom społeczeństwa Ziem Zachodnich za czasów przedwojennych do uruchomienia placówek przemysłu przetwórczego.

Te dwa rodzaje industrializacji przemysłu rolnego i przetwórczego, przyjęliśmy po zakończeniu działań wojny światowej od zaborców z zamiarem ich dalszej rozbudowy i zastosowania do potrzeb Odrodzonej Polski.

Tymczasem nowe warunki gospodarcze, jakie spowodowało zjednoczenie trzech dzielnic o różnych specyficznych stosunkach natury gospodarczej zmusiły ziemie zachodnie, a szczególnie Wielkopolskę do zlikwidowania niejednych ongiś żywotnych zakładów przemysłowych, aby na ich miejsce utworzyć nowe warsztaty pracy lub przestawić produkcję istniejących, nierentownych fabryk na nowe rodzaje wytwórczości.

Szeroka inicjatywa społeczeństwa wielkopolskiego, poważne kapitały stojące jej do dyspozycji w pierwszych latach Odrodzonej Polski, zmysł organizacyjny i zapał do twórczej pracy w wolnej ojczyźnie umożliwiły przy współpracy różnorodnych fachowców przybyłych z obczyzny do kraju, utworzenie licznych placówek przemysłowych.

Trzy poważne instytucje bankowe Wielkopolski, a mianowicie Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Przemysłowców i Polski Bank Handlowy w Poznaniu finansowały obficie nowo tworzące się placówki przemysłowe bo nie mniej jak 217 spółek akcyjnych, jakie statystyka z roku 1922 stwierdza.

I tak w latach 1919 i 1920 partycypowały w przemyśle:

Bank Zw. Sp. Zarobk. w kwocie	50 milj. wzgl.	517 milj.mk.
Bank Przemysłowców w kwocie	8 milj. wzgl.	96 milj.mk.
Bank Handlowy w kwocie	9,5 milj. wzgl.	72,5 milj.mk.
razem w r. 1919	= 67,5 milj. a w r. 1920	685,5 milj.mk.

Przystąpiono ze względu na zmianę struktury gospodarczej w Odrodzonej Polsce do tworzenia nowych działów produkcji. Zorganizowano potężne zakłady S. A. H. Cegielski, fabrykę wagonów w Ostrowie, fabrykę gwoździ w Skalmierzycach, Hutę Miedzi i Fabrykę rowerów (Inwentia) w Poznaniu, Młynotwórnię w Rogoźnie, Samolot w Ławicy, Fabrykę zegarów w Śremie. — Powołano do życia chemiczne fabryki, jak zakłady chemiczne Chmielewski, 3 fabryki farb i lakierów, Zakłady „Pneumatik" (później rozbudowane na obecną fabrykę „Stomil"), fabryki płyt fotograficznych, rozbudowano fabrykę J. i S. Stempniewicz, uruchomiono kosmetyczne zakłady Henryk Żak, Falkiewicz; powstały m. in. 3 fabryki zapałek, 3 fabryki papieru z fabryki płyt fotograficznych i wiele innych. Nadto przystąpiono do budowy tekstylnych fabryk w Stęszewie i Środzie, utworzono w Poznaniu pralnię wełny i fabrykę dywanów itp.

Różnorodny ten przemysł wymagał ze względu na tempo, w jakim go tworzono, nadmiernych wysiłków pod względem finansowym, technicznym i komercjalnym.

Jeżeli niejedne z tych przedsiębiorstw, powstałych w latach po wojennych, względnie z fabryk przejętych po zaborach musiały się zlikwidować, to przyczyny tego zjawiska należy szukać w zmianie warunków ekonomicznych, a szczególnie w prądach polityki gospodarczej Rządu, która dążyła do skoncentrowania przemysłu w pewnych ośrodkach Rzeczypospolitej, kierując się względami strategicznymi.

I tak unieruchomiono Hutę Miedzi, fabrykację wagonów, produkcję rowerów i samolotów, przeniesiono warsztaty taboru i amunicji. Jednocześnie wprowadzenie monopoli państwowych spowodowało zlikwidowanie 3 fabryk zapałek, ograniczenie bardzo poważne produkcji fabryk tytuniowych, tak licznie reprezentowanych na Ziemiach Zachodnich, a zatrudniających przed wojną w 75 fabrykach 5.668 pracowników, — zmniejszono produkcję wódek gatunkowych przez rozlewnie monopolu spirytusowego, co ujemnie wpłynęło na rozwój przemysłu wielkopolskiego.

Nadmienić należy okoliczność, że z powodu zastosowania nieodpowiedniej polityki taryfowej podcięto rozwój przemysłu drzewnego, który mianowicie w Bydgoszczy był przed wojną światową tak licznie reprezentowany. Od 1929 do 1934 zmalała ilość tartaków na Ziemiach Zach. o 53 jednostki, gdy w tym samym czasie w innych dzielnicach Polski liczba tartaków wzrosła o 31 jednostek.

Jedną z ważnych przyczyn zubożenia przemysłu wielkopolskiego przedstawia długotrwały kryzys rolny, który ze względu na jego indywidualność musiał podciąć żywotność całego nieomal przemysłu Ziem Zachodnich, opartego o wolną strukturę gospodarczą tej połaci kraju. Okres pokryzysowy wprawdzie przyniósł pewną zmianę na lepsze, lecz nie w takim stosunku, jaki się zauważa w innych okręgach gospodarczych Polski.

Z pewnym zadowoleniem należy stwierdzić, że akcja obrony Państwa, a szczególnie uprzemysłowienie Kraju, przywróciły wzgl. spowodowały w pewnych placówkach przemysłowych wzmożone zatrudnienie, tak np. w S. A. H. Cegielski, Stomil i w kilku warsztatach przemysłu metalowego.

Tak samo stwierdza się ożywienie wytwórczości środków spożywczych, które to artykuły zbywa się w całym kraju; wyjątek przedstawia przemysł młynarski na terenie tutejszego województwa, który od lat walczy z trudnościami konjunkturalnymi.

Te ostatnie, tak licznie reprezentowane na Zachodzie Polski, walczą o swój byt między innymi z powodu wadliwej polityki taryfowej.

Zmianę strukturalną przemysłu wielkopolskiego odźwierciadla pogląd statystyczny, który wynika z następujących zestawień:

Przed wojną światową zatrudniał przemysł na obszarze woj. Poznańskiego wedle źródeł urzędowej statystyki w r. 1907 bardzo poważną ilość pracowników, i to 90.527 przy czym uwzględniano w tej liczbie również i rzemiosło. W roku 1924 obniżyła się ta liczba do 40.474 i wzrosła w r. 1929 do 55.273, nie licząc warsztatów rzemieślniczych. W latach kryzysu mogły nasze warsztaty już tylko zatrudniać — stadium najtrudniejszej sytuacji gospodarczej — 23,343 pracowników. W następnym okresie stan zatrudnienia w przemyśle wolno wzrastał i osiągnął na 31. III. 38 pokaźną liczbę pracowników w wysokości 38, 914.

Oblicze przemysłu wielkopolskiego zmieniło się poważnie z dniem 1. 4. 38, to jest po odstąpieniu nadnoteckich uprzemysłowionych powiatów na rzecz Pomorza i po przyłączeniu b. powiatów woj. Łódzkiego do Wielkopolski. Liczba pracowników w przemyśle spadła po zmianie granic wojewódzkich Wielkopolski i Pomorza z 52.722 do 38,914, to jest o 13.808 głosów.

Odbijać się to będzie poważnie na życiu gospodarczym Wielkopolski, czy to w dochodzie społecznym obywateli, czy wpływach podatkowych Skarbu Państwa i Samorządu.

W jakim kierunku i w jakich rozmiarach przemysł wielkopolski w obrębie nowych granic administracyjnych rozwinie się zależeć to będzie od wielu czynników.

Przede wszystkim należy stworzyć sprzyjający klimat gospodarczy,który umożliwi dodatni rozwój przemysłu wielkopolskiego, opartego na ekonomicznym położeniu rolnictwa. — Należy przywrócić rentowność warsztatów przemysłowych przez bezwłoczną rewizję taryf kolejowych, umożliwiającą współzawodnictwo wielkopolskiego przemysłu, rozmieszczonego na krańcach kraju, z innymi okręgami gospodarczymi Polski.

Potanienie produkcji przemysłu należy uzyskać przez jaknajwcześniejsze uruchomienie racjonalnej żeglugi śródlądowej przy wyzyskaniu Warty i jej dorzecza oraz istniejących i budujących się wodnych dróg sztucznych, co umożliwi tani transport surowców, węgla i gotowych fabrykatów, czy to przy wymianie dóbr w obrocie wewnętrznym, czy w handlu międzynarodowym.

Chętnego i zdolnego oraz światłego pracownika należy wykorzystać przy uruchomieniu nowych placówek przemysłowych, opartych na różnorodnych surowcach, znajdujących się na terenie Wojew. Poznańskiego. Bogate złoża kwarcytu i glin szlachetnych, węgla brunatnego i torfu, rudy darniowej i pokładów na cele produkcji farb mineralnych i ziemnych, dają podstawę do uruchomienia nowych rodzajów fabrykacji.

Przemysł włókienniczy w Kaliszu należy otaczać specjalną opieką, aby fachowego pracownika i istniejące środki produkcyjne wykorzystać dla zaspokojenia rynków krajowych a także zagranicznych. — Dążenia w kierunku uruchomienia mechanicznych warsztatów dla usług motoryzacji i akcji zbrojeniowej należy więcej jak dotychczas popierać finansowo i moralnie.

Tak pomyślany wysiłek przy pomocy i poparciu władz administracyjnych, samorządu gospodarczego pod opieką organizacji przemysłowych, przywróci rentowność w zakładach przetwórczych Wielkopolski. Dalsze wyniki tych wysiłków zależne będą w przyszłości od możliwości kierownictwa naszych fabryk, od sprawnego i życzliwego finansowania dostaw państwowych i samorządowych.

Sprawiedliwy przydział robót publicznych i dostaw ze strony władz centralnych i samorządu, wykorzystanie naszych bezrobotnych pracowników fizycznych i umysłowych, oto zasady, którymi miarodajne czynniki winny się kierować przy wykonaniu wielkiego planu inwestycyjnego Polski.

Od roztropnego zastosowania przyszłej polityki gospodarczej dla życia gospodarczego Wielkopolski zależeć będzie byt naszych przedsiębiorstw przemysłowych i innych dziedzin gospodarczych i kulturalnych.

Jeżeli niekorzystne równanie Wielkopolski z innymi gospodarczo słabszymi okręgami Rzeczypospolitej nie zahamuje się, doczekamy się wkrótce jeszcze większego zubożenia społeczeństwa Wojew. Wielkopolskiego ze szkodą gospodarki narodowej i kultury całego Państwa.

Fr. Maciejewski

Nowelizacja dekretu o reglamentacji dewizowej.

Ukazał się dekret Prezydenta Rzeczypospolitej nowelizujący dekret z dnia 26. 4. 1936 r. o wprowadzeniu reglamentacji dewizowej.

Nowela ta zamierza do skuteczniejszego zapobiegania niepożądanemu gospodarczo transferowi zagranicę, zarówno bezpośredniemu, jak i pośredniemu.

M. in. nowela w sposób wyraźny wprowadza zakaz dysponowania wszelkiego rodzaju należnościami zagranicznymi bez zezwolenia Komisji Dewizowej, kładąc kres obecnym niedość jasnym przepisom, które posiadacze należności zagranicznych skłonni byli tłumaczyć na korzyść swobodnego dysponowania tymi należnościami na własny użytek.

Zasadnicza linia nowego dekretu idzie więc w kierunku „uszczelnienia" polskiej ochrony dewizowej. Zaznaczyć jednak należy, że — z drugiej strony — nowela do dekretu dąży do większej niż dotychczas elastyczności decyzji Komisji Dewizowej, bowiem czynności, które do tej pory były bezwzględnie zabronione, odtąd będą mogły być w wielu wypadkach dokonywane za zezwoleniem komisji.

Nowy dekret reguluje następnie uprawnienia ministra Skarbu w zakresie powoływania specjalnych organów do ścigania przestępstw dewizowych. Uregulowana zostaje również sprawa współdziałania tych organów z władzami sądowymi i innymi organami powołanymi do ściągania przestępstw. Co się tyczy samych sankcyj karnych, to zostały one w dekrecie uzupełnione bądź też bardziej sprecyzowane.

Nowela weszła w życie z dniem ogłoszenia t. j. **w poniedziałek, dnia 7. XI.**

Omawiając bardziej szczegółowo zmiany, jakie wprowadza wyżej wspomniany dekret Prezydenta Rzeczypospolitej, należy podkreślić, że zasadnicze zmiany są następujące:

Przepisy regulujące obrotem środków płatniczych stosują się do terytorium zagranicznego jak i dowolnego obszaru celnego.

Handel zagranicznymi środkami płatniczymi, jeżeli jedną ze stron nie jest Bank Polski, lub przedsiębiorstwo bankowe, które uzyskało od Ministra Skarbu odpowiednie uprawnienia, jest bez zezwolenia zabroniony.

Handel złotem, sprowadzanie go z zagranicy i wywóz zagranicę, jak również stawianie go do dyspozycji cudzoziemców są bez zezwolenia zabronione. Przepis ten stosuje się do złota w monetach, jak i w sztabach.

Również zabronione jest bez zezwolenia wysyłanie i wywóz za granicę złota w stanie przerobionym we wszelkiej postaci, platyny, kamieni szlachetnych i innych klejnotów.

Zabronione jest bez zezwolenia wszelkiego rodzaju przekazywanie, wysyłanie i wywóz zagranicę środków płatniczych bez względu na walutę, na jaką one opiewają, jako też stawianie przez osoby fizyczne lub prawne, mające miejsce zamieszkania lub siedzibę w kraju, do dyspozycji cudzoziemców wszelkiego rodzaju środków płatniczych, w szczególności zaś dokonywanie z polecenia lub na rzecz cudzoziemców przekazów, przelewów, opłat i wypłat, dalej — przelew wierzytelności należnej cudzoziemcowi od osoby fizycznej lub prawnej, pozostającej w kraju, wszelkiego rodzaju dysponowanie przez osoby fizyczne lub prawne, będące w kraju, posiadanymi

zagranicą środkami płatniczymi, złotem, papierami procentowymi, dywidendowymi, książeczkami oszczędnościowymi i wkładowymi, należnościami od zagranicy z wszelkich tytułów, posiadanymi zagranicą nieruchomościami, jak też wszelkiego rodzaju innymi prawami majątkowymi; wysyłanie i wywóz zagranicę papierów procentowych i dywidendowych, kuponów od takich papierów oraz książeczek oszczędnościowych i wkładowych.

Dla wszelkich obrotów i rozrachunków w zagranicznych środkach płatniczych obowiązują kursy banknotów zagranicznych lub dewiz notowane w cedule urzędowej giełdy pieniężnej w Warszawie lub ustalane przez Bank Polski.

Większe przedsiębiorstwa przemysłowe na terenie Śląska Zaolzańskiego.

Dla informacji i użytku czytelników podajemy poniżej usystematyzowany spis ważniejszych przedsiębiorstw na terenie Śląska Zaolzańskiego.

Kopalnie węgla:

I. Towarzystwo Górniczo-Hutnicze S. A. — adresować na ręce zarz. przym. dra Jana Zieleniewskiego w Trzyńcu. Do Towarzystwa tego należą następujące kopalnie:
1. Hohenegger, Karwina
2. Gabriela, Karwina
3. Postęp (Pokrok), Pietwałd
4. Jadwiga, Pietwałd
5. Barbara, Karwina

II. Dyrekcja Górnicza Larisch-Mönnicha, dyr. Wacław Olszak, Karwina, do której należą kopalnie:
1. Jan, Karwina
2. Franciszek, Sucha Góra
3. Głębina, Dąbrowa-Orłowa
4. Franciszka BH, Karwina
5. Henryk, Karwina

III. Witkowickie Gwarectwo Hut Żelaznych i Kopalń Węgla, zarz przym. Robert Sznapka, Dąbrowa, z kopalniami:
1. Eleonora, Dąbrowa
2. Bettina, Dąbrowa

IV. Towarzystwo Górnicze Orłowa-Łazy, zarz. przym. Władysław Michejda, Orłowa Łazy, z kopalniami:
1. Szyb Nowy, Orłowa Łazy
2. Sucha, Sucha Dolne
3. Zofia, Poręba

V. Kopalnie Państwowe, zarz. przym. Urbańczyk Józef, Poręba, z kopalniami:
1. Wacław, Poręba
2. Eugeniusz, Pietwald

Koksownie:

1. Tow. Górn.-Hutn., Karwina (siarczan amonu, smoła, benzol surowy, fenol, naftalina)
2. Larisch-Mönnich, Karwina (siarczan amonu, smoła, benzol, lepnik)
3. Tow. Górn, Orłowa-Łazy (benzol, siarczan amonu, smoła)
4. Kopalnia Państwowa, Poręba (siarczan amonu, smoła, benzol, lepnik)
5. Tow. Górniczo-Hutnicze S. A., Trzyniec (Zakłady Trzynieckie) (siarczan amonu, benzol, smoła surowa).

Inne wytwórnie chemiczne.

1. Herzog & Weiss, Bogumin Nowy (soda, papa dach., smoła, soda kryst.)
2. Bogumińskie Zakłady Chemiczne, Bogumin (sacharyna, szellak, mat. izolac., biel cynkowa, sole)
3. Erwin Schnapka „Chérie“ Nowy Bogumin (prop. kosm. i chem. do czyszcz. kotłów)
4. Weinreb & Co., Nowy Bogumin (karbolineum, terpentyna, emulsja asfalt., smoła drzewna i piwowarska, tłuszcze techniczne)
5. Thun & Co., fabr. farb cynkowych, Pietwałd
6. Miejska Gazownia, Cieszyn Zachodni (aparaty gazowe, urządzenia kąpiel., motory elektr.)
7. Miejska Gazownia, Nowy Bogumin
8. Towarzystwo Górniczo - Hutnicze, Karwina (benzol sur., fenol, smoła, naftal.)
9. Zakłady Fanto S. A., Nowy Bogumin (benzyna nafta, parafina, smary i oleje techn., smoła naft. olej gaz.)
10. B. Goldberg & Eidam, Nowy Bogumin (tłuszcze techn.)

Przemysł hutniczy i metalowo-przetwórczy.

1. Towarzystwo Górn.-Hutn., Bogumin (walcownia, ciągarnia drutu, hartownia, wytw. drutu kolcz., ocyno- i ocynkowalnia, wytw. gwoździ). Ponadto Zakłady hutnicze w Trzyńcu — wielkie piece martinowskie, walcownia i odlewnia żelaza).
2. Albert Hahn, rurownia, Bagumin Nowy (rury spaw., ciągnione, gazowe, kotłowe, stalowe — kielichowe, żeberkowe, kotły do ogrzew. centralnego, radiatory, blachy żel. bejc. i poler., wyrzaż. różnych wymiarów, bednarka, żelazo żeberk., płaskie, okrągłe, szyny kopalniane, żelazo uniwers.).
3. S. Blumenthal i Syn, Frysztat (fabr. śrub, nitów, gwoździ, haków kolejowych, walcownia blachy czarnej).
4. Zakłady Jäkela, Frysztat (rury gazowe, wodociągowe, osie wagonowe, podkowy, żel. fason. i profilowe, żelazne wyroby tłoczone, ocynkowalnia).
5. Mücke-Meyder, Frysztat (fabr. mebli stalow., blach dziurkow., siatek druc. do płotów).
6. Gustaw Legler, Jabłonków (wytw. pił, noży dla masz. roln., wyrobów sztanc.).
7. Fr. Teplý, Nowy Bogumin (walcownia blach falistych, wytw. siatek druc.).
8. Józef Kristl, Poręba (fabr. maszyn i odlewnia żelaza i metali, adlewy szare, brąz., alumin., masz. budowlane, mieszarki beton., prasy i formy do fabryk cementu (zakład rzekomo chwilowo nieczynny).
9. Maurycy Kögler, Trzyniec (ślusarka artyst. i budowlana).
10. Zakłady Mechaniczne i Elektrotechniczne Kristal, Ska z o. o., Cieszyn Zachodni.
11. Inż. Smetana i Pomeranz, Nowy Bogumin (warsztaty naprawy samochodów).

Bezpieczeństwo pracy

Akcja bezpieczeństwa pracy jest najbardziej żywym zaprzeczeniem idei walki klas.

Stwarzanie w ramach tej akcji możliwie dogodnych i bezpiecznych warunków pracy w warsztacie, obrona zagrożonego życia i zdrowia pracownika, bez żadnej wątpliwości musi być wspólnym celem pracownika i pracodawcy.

Wszystko, co czyni się na tej drodze w pełni odpowiada naturalnym i dobrym skłonnościom człowieka, a osiągnięte rezultaty są słuszną dumą tych, którzy do nich doprowadzili.

Działalność na polu bezpieczeństwa pracy obok założeń humanitarnych ma też i głębokie uzasadnienie gospodarcze. Jest więc przede wszystkim ta działalność nieubłaganą walką z marnotrawstwem. Z marnotrawstwem w każdej firmie: marnotrawstwem życia i sił ludzkich, marnotrawstwem czasu, warsztatu pracy i pieniędzy.

Postęp na polu bezpieczeństwa pracy jest równoznaczny z postępem przedsiębiorstwa i zwiększeniem jego wartości społecznej, wydajności technicznej i siły gospodarczej.

Nic też dziwnego, że problemy bezpieczeństwa pracy zyskują wśród przemysłowców z dnia na dzień coraz to więcej zainteresowania, a dobrze i fachowo prowadzona akcja na tym polu staje się we wszystkich warsztatach niemal nieodzowną.

— — — — — — — — — — — — — —

Zamieszczając dziś po raz pierwszy na łamach „Życia Gospodarczego" skromny dział Bezpieczeństwa Pracy, jesteśmy przekonani, że idziemy tu z prądem czasu i z potrzebami chwili.

Dzięki nawiązaniu bliższej współpracy z Instytutem Spraw Społecznych, z którego obfitych i cennych opracowań będziemy w pierwszym rzędzie czerpać materiały dla naszego działu, mamy nadzieję nowy dział w przyszłości odpowiednio rozbudować i przystosować do zainteresowań i potrzeb ogółu czytelników, to też prosimy o wyrażenie swej opinii o nowym dziale oraz przedstawienie odpowiedniej krytyki wzgl. życzeń.

Kierownik służby bezpieczeństwa pracy.

(z ref. „Istotne elementy służby bezpieczeństwa pracy w warsztacie przemysłowym").

Ośrodkiem każdej organizacji bezpieczeństwa pracy, a zarazem sekretarzem Centralnego Wydziału będzie zawsze jedna osoba, t. zw. safety man, safety engineer, Sicherheitsingenieur, zwany u nas w dosłownym tłumaczeniu inżynierem bezpieczeństwa.

Zasadniczym zadaniem „inżyniera bezpieczeństwa pracy" jest zmniejszenie nieszczęść i cierpień pracowników i ich rodzin, utrzymanie, a nawet podwyższenie poziomu produkcji przy wyłączeniu wypadków, w końcu — zmniejszenie kosztów ubezpieczeniowych i strat materialnych, jakie z wypadków wynikają. W związku z tym powinien on nie tylko skupiać w swym ręku wszystkie sprawy związane z akcją bezpieczeństwa pracy, lecz także być jej duszą i inicjatorem.

Techniczne przygotowanie kierownika akcji bezpieczeństwa pracy jest pożądane, ale nie niezbędne. Może go zastąpić lekarz fabryczny, czy szef administracji, pod warunkiem praktycznej znajomości drobnych szczegółów codziennego życia przedsiębiorstwa.

Ktoś, kto szereg lat praktycznie w warsztacie nie pracował, nie może mieć wyczucia i zrozumienia warunków pracy przemysłowej i jej wszystkich subtelności. Aby umieć mówić językiem zrozumiałym, musi gruntownie znać to środowisko. Świat inżynierów ruchu, majstrów i robotników, narażających zdrowie i życie, szarpiących siły w pracy często niebezpiecznej, nieufnie odnosi się do idei pochodzących od obcych mu osób a podanych w formie, do której nie przywykł. Świat ten wytworzył własny język, którego subtelności często nie zrozumie postronny, specjalną gwarę, której jedno właściwe określenie lub gest więcej wyrazi i lepiej przekona od potoku słów wychodzących z obcego środowiska.

Kierownik akcji bezpieczeństwa w zasadzie może być oddany wyłącznie swej pracy lub też spełniać także inne czynności, co nie zmienia zasadniczo charakteru jego pracy. Istotną natomiast jest sprawa jego stanowiska w hierarchii przedsiębiorstwa. Jak wszędzie, tak i tutaj obowiązki powinny iść równolegle z prawami. Jest doradcą i referentem w dziedzinie bezpieczeństwa pracy. Nie można go obarczać nadmierną odpowiedzialnością za wypadki jako „dyrektora" bezpieczeństwa pracy, bo wówczas musiałby mieć analogiczne prawa, co oczywiście nie jest możliwe. Zakres jego uprawnień zależy od uzdolnienia, wykształcenia i praktyki, lecz stanowi jednocześnie dobrą miarę zainteresowania dyrekcji zagadnieniem bezpieczeństwa. W żadnym razie nie wolno uczynić z niego „kozła ofiarnego", mającego ponosić karną odpowiedzialność wobec władz za wypadki i znosić wszelkie nieprzyjemności z tym związane. Takie postawienie sprawy byłoby oczywistym niezrozumieniem, lub nawet dowodem złej woli ze strony przedsiębiorstwa.

4-11. XII. Tydzień Propagandy Polskiego Przemysłu

Obowiązki kierownika bezpieczeństwa zmieniają się stosownie do stanu zarówno organizacji przedsiębiorstwa, jak akcji bezpieczeństwa pracy. W niektórych przedsiębiorstwach zajmuje się on również wszelkimi sprawami dotyczącymi dobrobytu pracowników (. zw. „Service du facteur humain“ dra A. Salmonta we Francji), ponieważ obecnie istnieje słuszne przekonanie o ścisłym związku wszystkiego, co dotyczy poza fabrycznego życia robotnika z jego reagowaniem na niebezpieczeństwo fabryczne. Dlatego powinien on być zorientowany w tych stosunkach, pozostając w łączności z biurem personalnym.

Kierownik akcji zapobiegania wypadkom, o ile jest technikiem, powinien posiadać obok znajomości normalnego urządzenia lub procesu produkcyjnego także specjalną umiejętność przewidywania wszelkich niebezpiecznych przebiegów anormalnych, jakie są możliwe przy danej produkcji lub urządzeniu. Nawet i na tym wiedza jego nie może się kończyć. Rozciągłość zagadnień bezpieczeństwa pracy jest bardzo duża. Czasem dotyczą one tylko niewielkich zabezpieczeń maszyn i urządzeń fabrycznych, lecz często istotna poprawa warunków bezpieczeństwa wymaga zmian w organizacji pracy itd., co w wyniku sięga w głąb życia przedsiębiorstwa. Wówczas kierownictwo przeciwstawia się radom nie opartym na bardzo gruntownej znajomiści przedmiotu lub wykonywa je pozornie, w sposób sofistyczny, co nikomu korzyści nie przynosi.

Mówiąc na Zjedzie Bezpieczeństwa Pracy w roku 1933 o roli inżyniera bezpieczeństwa pracy, porównałem jego zadania do zadań inżyniera ekonomizacyjnego, kiedy katastrofalny brak materiałów pędnych zmusił przedsiębiorstwa do tworzenia takich stanowisk. Inżynier ekonomizacyjny miał prawo wglądu w gospodarkę cieplną i energiczną wszystkich oddziałów fabryki. Uznano wówczas konieczność stworzenia takich stanowisk, mimo że inżynierowie ruchu byli już w uczelniach nastawieni na ekonomiczne zużycie materiałów pędnych i ciepła, czego niemożna powiedzieć o bezpieczeństwie pracy. Czynności inżyniera ekonomizacyjnego nie powierzano początkującym praktykantom lub osobom zbędnym w fabryce. Przeciwnie, oddawano je inżynierom doświadczonym zarówno technicznie, jak i życiowo. Za pracę wynagrodzono ich wysoko, co stanowi czynnik bardzo ważny dla uznania i powagi stanowiska. Ponadto, chcąc ich wiedzę utrzymać na odpowiednim poziomie, umożliwiano im przeszkolenie na specjalnych kursach poświęconych gospodarce cieplnej. Zarządzenia inżyniera ekonomizacyjnego były uzgadniane na miejscu z kierownikiem danego oddziału, spory zaś i sprawy szczególnie ważne załatwiono na konferencjach czynników kierowniczych pod przewodnictwem dyrektora technicznego.

(C. d. n.). Inż. A. Mazurkiewicz.

Zadania drużyny technicznej przy niesieniu pierwszej pomocy.

Zadaniem pierwszej pomocy w razie wypadku jest nie tylko niesienie pomocy sanitarnej. Często zachodzi potrzeba uwolnienia poszkodowanego z niebezpiecznej sytuacji lub zabezpieczenia przed nią innych pracowników. O istnieniu tej potrzeby świadczy następujący przykład:

W pewnej fabryce koło lokomotywy przygniotło robotnikowi brzuch. Robotnicy, którzy pośpieszyli mu z pomocą, unieśli koło w górę, zbyt wielu ludzi wszakże rzuciło się do wyciągania poszkodowanego, gdy tymczasem pozostali, nie mogąc utrzymać ciężaru, upuścili koło tak nieszczęśliwie, iż poszkodowany doznał przygniecenia klatki piersiowej, a ratujący robotnicy przygniecenia nóg i rąk. W ostatecznym wyniku śmierć poniósł ratowany poszkodowany oraz trzech ratujących.

Takich faktów z kroniki wypadków można przytoczyć wiele. Dla uniknięcia ich szkolone są w zakładach pracy równocześnie z drużynami sanitarnymi drużyny techniczne dla niesienia pierwszej pomocy.

Drużynę techniczną dobiera się starannie spośród ludzi wyróżniających się inteligencją i szybką orientacją, których trzeba dobrze obznajmić z czynnościami każdej maszyny oraz zaopatrzyć w sprzęt ratowniczy.

Drużyna powinna posiadać:

a) maski, b) rękawice i kalosze gumowe, c) lewarki i łańcuchy oraz inne narzędzia pomocnicze.

W razie wypadku drużyna ta szybko zastawia swe maszyny i śpieszy z pomocą. Część drużyny zatrzymuje maszyny przy których zaszedł wypadek, druga część przystępuje do oswobodzenia poszkodowanego.

Jeśli zatrzymanie maszyny odbywa się z miejsca oddalonego od maszyny, to nie zawsze można polegać na sygnalizacji dźwiękowej informującej o potrzebie zatrzymania, gdyż sygnał nie zawsze bywa na czas przyjęty. Dlatego drużynę techniczną trzeba wyszkolić w umiejętnym zatrzymaniu maszyny w jak najszybszym czasie (nawet przy użyciu w ostateczności różnych gwałtownych sposobów, nie wyłączając uszkodzenia maszyny).

Ponadto trzeba ratowników wyszkolić w umiejętnym i szybkim rozmontowaniu maszyn w razie pochwycenia części ciała, w usuwaniu ciężarów przyciskających poszkodowanego, w dobieraniu masek i usuwaniu poszkodowanego z pod działania gazu w wypadku zatrucia gazami. Ratownicy powinni również dokładnie wiedzieć, jak podejść do porażonego prądem elektrycznym, co wyłączyć i co uziemnić; jak się zbliżyć do zasypanego ziemią lub innymi materiałami sypkimi co i jak zabezpieczyć przed dalszym zasypaniem. Wreszcie w razie pożaru — drużyna techniczna musi dobrze wiedzieć, jakie przedmioty grożą wybuchem i jak należy je usuwać.

Najważniejszym elementem w szkoleniu drużyny — jest prędkie opanowanie sytuacji i nie dopuszczanie do paniki, jaka często może wyniknąć, nawet z błachych powodów.

Szkolenie drużyny technicznej trzeba powtarzać co pewien czas, gdyż jedynie gruntowne wyszkolenie stanowi rękojmię skuteczności działania.

Zdz. Podgórski
Insp. Bezp. Pracy Z. U. S.

Ciała trujące i szkodliwe dla zdrowia w przemyśle.

(N. W. Łazariew i P. I. Astrachancew z rosyjskiego przetłumaczył Stanisław Bąkowski).

Staraniem Instytutu Spraw Społecznych wydana została książka pod podobnym tytułem, w przekładzie polskim Dr. Inż. Bąkowskiego.

Niebezpieczeństwo zatruć szkodliwymi dla zdrowia substancjami chemicznymi występuje w bardzo szerokim zasięgu wielu dziedzin życia i nietylko w przemyśle, przy technicznej przeróbce różnych materiałów, ale także niebezpieczeństwo przenosi się do gospodarstwa domowego. Dlatego znajomość i uświadomienie tych

szkodliwych następstw staje się obowiązkiem nie tylko chemika, inżyniera, czy lekarza, ale także szerokiego ogółu osób zainteresowanych. Toteż z zadowoleniem należy powitać ukazanie się tego wydawnictwa.

Autorzy rosyjscy posługiwali się w swej pracy materiałami opartymi na badaniach przeprowadzonych na szeroką skalę w dziedzinie toksykologii przemysłowej szeregu państw Zachodu, Ameryki i Z. S. R. R. Zebrany materiał umożliwił im gruntowne opracowanie całego zagadnienia.

W przejrzystym układzie i popularnym ujęciu każdy związek chemiczny jest charakteryzowany z uwzględnieniem jego:

1. Właściwości chemicznych i fizycznych (metody oznaczania stężenia toksycznego, sposób otrzymywania itp.)
2. Działania na organizm
3. Objawów zatrucia
4. Środków zapobiegawczych i ochronnych (pierwsza pomoc)

wreszcie przy każdym z opisanych związków podana jest obszerna literatura.

Trzeba przyznać, iż chemik nie znajduje w książce tej tego wszystkiego co obejmuje chemia danego związku. Natomiast skorzysta z zapoznania się z fizjologicznym oddziaływaniem trujących związków chemicznych na organizm ludzki.

Książka oddaje również usługi lekarzom. Ułatwia zapoznanie się z szeregiem metod wykrywania — rozpoznawania i leczenia zatruć.

Czytelnikom-praktykom oddać może książka ta wiele, podając praktyczne wskazówki bezpieczeństwa pracy. Nie pominięto także przepisów jakie obowiązują w szeregu przedsiębiorstw zagranicznych (przemysł mydlarski, chemiczny, wyrobów z ołowiu itp.) a także i u nas w kraju (przepisy o zatruciu ołowiem).

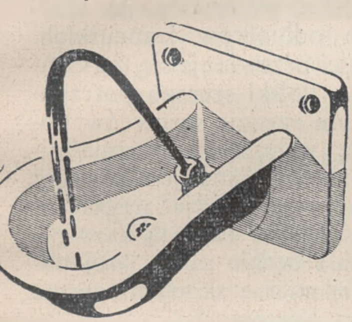
Drugi tom książki jaki się ma ukazać staraniem tegoż wydawnictwa obejmie związki organiczne.
Należy się spodziewać, iż w drugim tomie ukaże się alfabetyczny spis trujących związków chemicznych, a także spis tych nazw potocznych, które każdemu czytelnikowi-praktykowi ułatwią wyszukanie odpowiadającego mu związku chemicznego (np. minia — ptrz. związki ołowiu).

Zapoznanie się z tym dziełem jest nader wskazane i obowiązujące zwłaszcza przemysłowców; chodzi przecież o zdrowie pracowników zakładów przemysłowych.

Dr. J. P.

Nowoczesny pojnik.

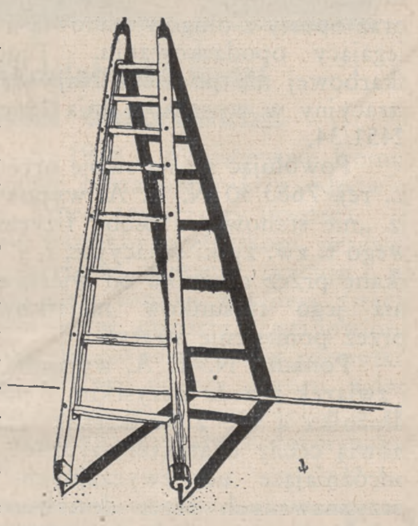
Prawidłowym sposobem picia wody pod względem higieny — jest sięganie wargami do wolnego strumienia wody bez dotykania krawędzi wylotu kranu.



Na rysunku 1 pokazany jest pojnik, przeznaczony do zakładów pracy. Jak widzimy, jest to niewielka misa fajansowa zmontowana przy ścianie i połączona z wodociągiem. Wylot kranu jest umieszczony skośnie, a sam kran znajduje się od spodu misy, aby nie brudzić rękami jej wnętrza.

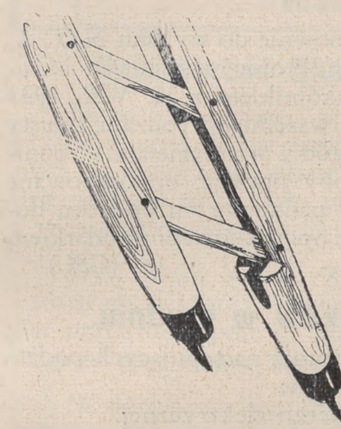
Składana drabina

Na rysunku 2 jest przedstawiona drabina różniąca się od zwykłych drabin drewnianych tego rodzaju jedynie tym, że się daje składać w kierunku poprzecznym.



Oto, jak jest to widoczne na rysunku szczeble drabiny są oprawione w jej podłużnicach przegubowo, obracając się dokoła osiek metalowych, wpuszczonych w drzewo.

Wewnętrzne krawędzie podłużnic są wyżłobione tak głęboko, że przy składaniu drabiny szczeble wchodzą w odpowiednie kanały, a złożona drabina przyjmuje kształt pojedyńczej balki.



Obydwa końce drabiny są mocno okute i zaopatrzone w stalowe kolce przeciwślizgowe. Podłużnice drabiny są wykonane z drzewa sosnowego, a szczeble o stosunkowo szczupłych wymiarach — z jesionu.

Świadczenia od przemysłu na Pomoc Zimową

Przedsiębiorstwa przemysłowe opłacają świadczenia **od obrotu** w wysokości:

1% obrotu osiągniętego w 1937 r.,

1½% przy osiągniętym obrocie ponad 1,500.000 zł a przede wszystkim od przedsiębiorstw, które w roku 1937 osiągnęły czysty zysk ponad 5%, w odniesieniu zaś Spółek Akcyjnych stawka 1½% obowiązuje w wypadkach wypłacenia za rok 1937 dywidendy ponad 4%. Wysokość świadczeń od uposażeń podaliśmy w nr. 22 „Życia“ (str. 224), przy czym opłaty następują od grudnia do kwietnia do właściwych miejskich i powiatowych komitetów. Związek Fabrykantów prosi PT. Członków o informowanie o wysokości ofiar ze strony poszczególnych przedsiębiorstw.

Skarb. - Finanse

Podatki zapłacone za poprzednie okresy są potrącalne od dochodu podatkowego.

Przy wymiarach podatku dochodowego doliczają z reguły władze skarbowe do dochodu kwoty, zapłacone tytułem podatków za okresy poprzedzające dany rok gospodarczy, względnie operacyjny, chociaż chodzi o podatki w zasadzie potrącalne od dochodu w myśl artykułu 10 pkt. 5 ustawy o podatku dochodowym.

Najwyższy Trybunał Administracyjny wypowiedział w wyroku z dnia 13 czerwca 1938 l. rej. 642/27 tezę, według której praktyka powyższa nie jest uzasadniona.

Tylko wydatki, koszty, odpisy i straty, o których mowa w art. 6 ustawy, muszą się wiązać z rokiem gospodarczym względnie operacyjnym.

Natomiast podatki podlegają odliczeniu w myśl art. 10, a ten przepis jako jedyne kryterium odliczalności stawia tylko faktyczne poniesienie danego wydatku w danym roku.

W myśl zapadłego orzeczenia mają więc płatnicy prawo potrącania od dochodu wszelkich podatków, za-

płaconych w danym roku gospodarczym, chociażby podatki te należały się za okresy dawniejsze. (Wyłączone są oczywiście te podatki, które z mocy ustawy lub swego charakteru nie są wogóle potrącalne, jak: dochodowy państwowy, majątkowy, danina lasowa, spadkowy, od darowizn itd.).

Ze względu na powyższe motywy wyroku należy przyjąć, że także pozostałe wydatki, wyszczególnione w art. 10, są potrącalne w tym roku, kiedy zostały faktycznie poniesione, a bez względu na to, z jakiego pochodzą okresu. Należą tu w szczególności: odsetki od długów, renty i trwałe ciężary, opłaty do kas zapomogowych, emerytalnych, ubezpieczeniowych, pogrzebowych itd. wreszcie premie od ubezpieczeń życiowych.

Józef Wanke

Zyski sanacyjne nie stanowią dochodu podatkowego u osoby fizycznej.

Władza skarbowa przy wymiarze podatku dochodowego stanęła na stanowisku, iż wszelkie bonifikaty oraz opusty z długów stanowią u dłużnika dochód podlegający opodatkowaniu. Tego stanowiska władzy skarbowej nie podzielił Najwyższy Trybunał Administracyjny w wyroku z dnia 22 czerwca 1938 r. L. rej. 2451/34.

Powołując się na swoje orzeczenie z 19. II. 1932 r. L. rej. 7683/30 N. T. A. wypowiedział zasadę prawną, iż „nie stanowią u osoby fizycznej dochodu podatkowego t. zw. zyski sanacyjne, t. j. opusty z długów, uzyskane przez dłużnika od wierzycieli, w celu uzdrowienia jego stosunków majątkowych, nadwyrężonych przez poniesienie straty".

Ponadto N. T. A. wyjaśnił, iż ten cel „sanacyjny" i związek przede wszystkim z położeniem majątkowym dłużnika a nie z konkretną transakcją handlową stanowią cechy charakterystyczne „zysków sanacyjnych", odróżniające od zwyczajnych opustów i bonifikat, przyznawanych przez dostawców odbiorcom z ceny nabytych przez nich towarów, na skutek ich reklamacji.

Nadmienić należy, iż stosownie do wyroku N. T. A. z 10. X. 1930 r. L. rej. 2558/28 oraz wyjaśnienia Ministerstwa Skarbu wydanego okólnikiem z 30. VIII. 1933 roku Zał. 10. V. 3291/2/33 wszelkiego rodzaju opusty (np. uzyskiwane na skutek ugód z wierzycielami) i bonifikaty uzyskiwane przez osoby prawne, opodatkowane na zasadzie art. 21 ustawy o państwowym podatku dochodowym, podlegają zawsze opodatkowaniu podatkiem dochodowym. (GSI.)

Terminarz podatków w grudniu.

W grudniu przypada płatność następujących podatków w następujących terminach:

Dnia 5 grudnia — od energii elektrycznej.

Dnia 7 grudnia — potrąconego pracownikom podatku dochodowego od uposażeń służbowych, emerytur, rent i wynagrodzeń za najemną pracę.

Dnia 7 grudnia — specjalnego podatku od wynagrodzeń z funduszów publicznych.

Dnia 20 grudnia — podatku od energii elektrycznej.

Dnia 25 grudnia — zaliczki miesięcznej na podatek przemysłowy od obrotu.

Dnia 31 grudnia — podatku od kapitałów i rent, przypadającego od świadczeń, umówionych w kontraktach o wydobywanie ciał kopalnianych z cudzego gruntu za listopad br.

Dnia 31 grudnia mija termin obowiązku nabycia świadectw przemysłowych na rok 1939.

Handel zagraniczny.

Utworzenie we Francji Polskiej Centrali Handlowej.

Kongres Związku Polskich Kupców i Rzemieślników we Francji w r. 1936 powziął decyzję utworzenia organizacji o charakterze gospodarczym i w pewnym stopniu społecznym. Organizacja ta, p. n. „Polska Centrala Handlowa", powstała w październiku rb. w Lens. W organizacji tej placówki przyjął udział Bank Polska Kasa Opieki, co daje gwarancję powiększenia możliwości finansowych centrali, a tym samym usprawnienia jej organizacji.

W pierwszym stadium swej działalności, Polska Centrala Handlowa we Francji zajmować się ma zasilaniem kupców i rzemieślników w artykuły potrzebne dla ich warsztatów, a przez centralizację dostaw, oraz dzięki odpowiednim kredytom zaopatrywanie warsztatów będzie mogło następować w łatwiejszy i tańszy sposób niż dotychczas. Centrala Handlowa zajmie się również sprzedażą gotowych artykułów produkcji rzemieślniczej wśród miejscowej ludności polskiej we Francji, jak również wśród dotychczasowych odbiorców francuskich. W następnym etapie działalności przewiduje się, że Centrala przystąpi do eksportu do Polski szeregu potrzebnych artykułów, a w pierwszym rzędzie surowców potrzebnych dla zaopatrywania warsztatów rzemieślniczych w Polsce. Poza tym przewidziany jest również udział nowopowstałej centrali w eksporcie artykułów polskich do Francji do tych okręgów, gdzie są największe skupienia Polaków. Centrala będzie miała swój oddział w Paryżu, gdzie w dużej mierze skoncentrowane będą wszystkie źródła zakupów hurtowych.

W sprawie wzrostu wymiany handlowej polsko-niemieckiej.

Rozpoczynające się w najbliższych dniach rozmowy gospodarcze polsko-niemieckie doprowadzić mają do rozszerzenia plafonu wzajemnej wymiany z 260 milj. zł rocznie do 300—330 milj. zł rocznie. W ten sposób udział Niemiec w naszych obrotach handlowych z zagranicą wzrośnie prawie do jednej trzeciej, co ma tę ujemną stronę, że zbytnio uzależniamy się w handlu zagranicznym od jednego kontrahenta.

Również dzięki zawartemu ostatnio dodatkowemu porozumieniu polsko-niemieckiemu, przestawione zostaną z innych krajów na Niemcy zakupy instalacyj, urządzeń, maszyn, aparatów, narzędzi i innych artykułów inwestycyjnych. Do przywozu na warunkach, przewidzianych umową o kredytowych dostawach inwestycyjnych, dopuszczone będą tylko artykuły niewyrabiane w kraju, jednocześnie przywóz ten nie będzie mógł kolidować z przywozem w normalnym rozrachunku polsko-niemieckim.

Następnie z dostaw na warunkach kredytowych korzystać będą mogli tylko ci, którym B. G. K. zgodzi się udzielić przewidzianej w umowie gwarancji z tytułu zapłaty należności za przywóz inwestycyjny. Korzystającym z inwestycyj zakupów kredytowych przysługuje prawo dowolnego wyboru dostawcy po stronie niemieckiej, przy czym ceny artykułów inwestycyjnych nie będą mogły być wyższe od cen normalnych.

Oprocentowanie kredytów nie ma przekraczać 6% rocznie, łącznie z kosztami rozprowadzenia kredytu.

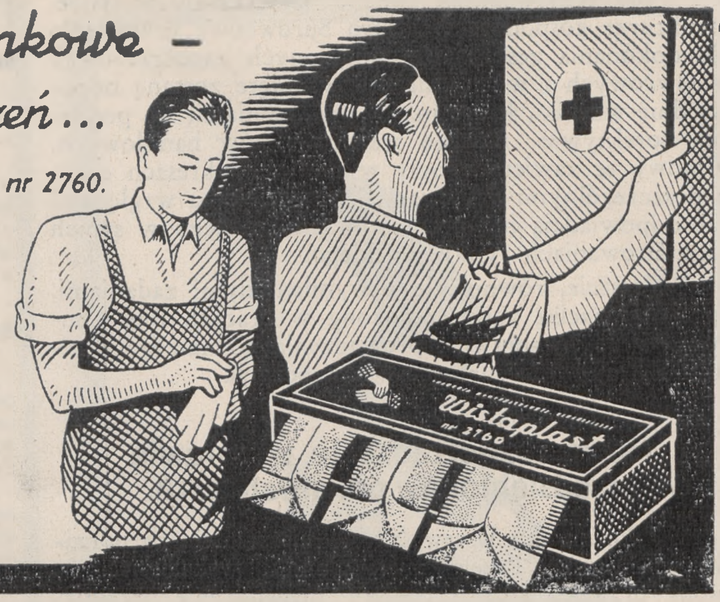
Sfery zainteresowane, podkreślając doniosłość prac komisji rządowej, od działalności której zależeć będą rozmiary korzyści z kredytowych dostaw inwestycyj-

Najlepsze pogotowie ratunkowe — w przypadkach lżejszych skaleczeń... to kasetka ambulatoryjna WISTAPLAST nr 2760.

Opakowanie to jest specjalnie dostosowane do potrzeb fabryk i warsztatów, gdzie często zdarzają się przypadki lżejszych skaleczeń. Szybkie i higieniczne zaopatrzenie rany leży tak w interesie pracodawcy jak i pracownika, gdyż niewłaściwe obejście się z małą choćby raną może nieraz spowodować nawet dłuższą niezdolność do pracy.
Kasetka WISTAPLAST nr 2760 zawiera 3 pasma doraźnego opatrunku elastycznego WISTAPLAST po 1 m długości w szerokościach 4,6 i 8 cm. W miarę zużycia można zawartość kasetki uzupełniać pasmami Wistaplastu o dowolnej długości.
Cena kasetki wynosi zł 9,90

Do nabycia w aptekach, drogeriach i składach sanitarnych.
Zainteresowanym firmom przesyła bezpłatne próby Wistaplastu do praktycznego wypróbowania

PEBECO Spółka Akcyjna w Poznaniu



nych dla gospodarstwa narodowego, wskazują, że dużym ułatwieniem w wykonywaniu prac przez Komisję byłoby przyciągnięcie do współpracy zainteresowanych sfer gospodarczych. Współpraca ta pozwoliłaby osiągnąć maksymalne efekty przy uprzemysłowieniu kraju.

Konsulat Szwajcarii.

Izba P.-H. komunikuje niniejszym, iż Województwo Poznańskie przydzielone zostało do Konsulatu Szwajcarskiego w Łodzi, Al. Kościuszki 45, który udziela rad i wskazówek, jak również pośredniczy przy objęciu przedstawicielstw, sprzedaży licencji itp.

Dodatnie saldo bilansu handlowego za październik b. roku.

Bilans handlu zagranicznego Rzeczypospolitej Polskiej i W. M. Gdańska przedstawiał się w październiku r. b. według tymczasowych obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego jak następuje:

Przywóz 266.884 ton, wartości 98.099 tys. zł,
wywóz 1.432.775 ton, wartości 107.522 tys. zł.

Dodatnie saldo wyniosło więc w październiku r. z. 9.423 tys. zł.

W porównaniu do września r. b. wywóz wzrósł o 15.937 tys. złotych, natomiast przywóz zmniejszył się o 10.196 tys. zł.

Transport.

Opłaty za zajęcie torów stacyjnych.

Z dniem 25. X. 1938 r. uzupełniono postanowienie o opłatach za zajęcie torów stacyjnych, a mianowicie: za parowozy, lokomotywy elektryczne wagony motorowe i inne wagony kolejowe, toczące się na własnych kołach, jeśli nie zostały włączone do taboru kolejowego na podstawie osobnej umowy — pobierać się będzie opłaty za zajęcie torów stacyjnych w wysokości 2 złote od wagonu lub 3 złote od parowozu za 1 dobę.

Opłaty te pobiera się po upływie terminu wolnego od postojowego, który dla tych jednostek wynosi 24 godzin bieżących.

Odpowiedzialność kolei za przesyłki dozorowane.

Z ważnością od 1. X. 1938 r. Ministerstwo Komunikacji wprowadziło nowe postanowienia o odpowiedzialności za przesyłkę, której towarzyszy dozorca.

W myśl tej zmiany, wszelkim przesyłkom, przewozowym między stacją taryfową a stacją pracującą na podstawie umowy właściciela towaru z koleją (stacja „Wu") — winien towarzyszyć dozorca, ustanowiony przez osobę uprawnioną do rozporządzania przesyłką. Jeśli przewóz przesyłki odbywał się bez dozoru, wówczas kolej odpowiada za szkody na towarze tylko w takich rozmiarach, jak w przypadku gdyby dozorca był ustanowiony.

Różne.

Działalność Biura Surowcowego.

Biuro Surowcowe przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu uzyskało już zatwierdzenie kredytów, potrzebnych na stworzenie własnych agend i z dniem 15 października rb. rozpoczęło swą działalność, przenosząc się z tymczasowego lokalu na ul. Mazowiecką 9.

Dyr. Biura Marian Kandel przygotował już plan i program działania nowopowstałej komórki. Program ten przewiduje podział zadań i celów Biura Surowcowego na dwa etapy: zadań krótko- i długofalowych.

W sferę programu długofalowego wchodzi w pierwszym rzędzie zagadnienie podniesienia naszej dyspozycyjności w zaopatrywaniu się w surowce zagraniczne. W tej mierze dążyć się będzie do nawiązania bezpośrednich kontaktów z wytwórcami surowców zagranicznych, ze specjalnym uwzględnieniem charakteru i źródła zaopatrzenia pod kątem jego stałości i niezależności gospodarczo-politycznej.

Poza programem długofalowym jest już obecnie realizowany program krótkofalowy, a w pierwszym rzędzie podjęte są prace w kierunku zracjonalizowania naszego handlu zagranicznego przez stworzenie szeregu pomocy dla importerów, którzy będą mogli wykazać się dobrze rozbudowanymi, bezpośrednimi stosunkami zagranicznymi oraz odpowiednimi kapitałami obrotowymi.

Poza tym wskutek zmian, jakie zeszły w naszej strukturze gospodarczej, Biuro Surowcowe przystąpiło do dokonania zestawień zmienionych zapotrzebowań surowcowych i w tej mierze wysunięte zostaną odpowiednie wnioski, które m. in. przyczynią się do poddania korektywie naszego systemu umów handlowych. Umowy te zawierane były w różnych okresach czasu z poszczególnymi państwami i pod wieloma względami nie odpowiadają już potrzebom zmienionego w swych ukształtowaniach rynku polskiego.

Wreszcie, równolegle z wymienionymi zadaniami, specjalny nacisk został położony w pracach Biura Surowcowego na sprawę wprowadzenia do naszego przemysłu krajowych surowców zastępczych.

Nowe rozporządzenie w sprawie przedsiębiorstw przemysłowych.

W Dzienniku Ustaw Nr. 84 ukazało się rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu wskazujące, że osoby prawne, rozpoczynające prowadzenie przedsiębiorstw, podpadających pod przepisy prawa przemysłowego, jeżeli zgodnie z obowiązującymi ustawami posiadają znaczenie państwowe lub charakter użyteczności publicznej, albo jeżeli posiadają kapitał zakładowy, nie mniejszy, niż 100.000 zł, obowiązane są podać w zgłoszeniu dane co do: 1) kapitału zakładowego przedsiębiorstwa ze wskazaniem jego pochodzenia (krajowego czy zagranicznego), 2) zdolności produkcyjnej przedsiębiorstwa oraz 3) składu osobowego grona założycieli, względnie pierwszego zarządu przedsiębiorstwa.

W tymże rozporządzeniu ustalono, że zarządy zakładów przemysłowych obowiązane są przedstawiać władzy przemysłowej wojewódzkiej (II instancji) na jej żądanie, w terminach przez nią wyznaczonych, do urzędowego użytku: ogólne dane o stanie gospodarczym przedsiębiorstwa, informacje o składzie osobowym pracowników, o urządzeniach technicznych zakładu oraz o ewentualnych przyczynach, jakie wywołały unieruchomienie lub wznowienie pracy w zakładzie.

Rozporządzenie obowiązuje od dnia 31 października 1938 r.

Wydawnictwa.

SPRAWOZDANIE WOJEWÓDZKIEGO KOMITETU OBYWATELSKIEGO DO WALKI Z BEZROBOCIEM W POZNANIU za rok 1937/38.

Wyczerpujące sprawozdanie informuje wszechstronnie o poważnych osięgnięciach na tym tak ważnym odcinku pracy społecznej. Liczne zestawienia, zawarte w sprawozdaniu przekonują o wielkiej skuteczności prowadzonej akcji, a równocześnie stanowią odpowiedni materiał do wskazania możliwych dalszych ulepszeń w zorganizowaniu zbiórki i rozdziału ofiar.

S. Górniak i E. Ehrlich. JAK SPRZEDAWAĆ TOWARY. Książnica — Atlas, Lwów — Warszawa.

Autorzy zagadnienie powyższe postarali się ująć obszernie i wnikliwie. W poszczególnych częściach książki omawiają takie problemy, jak: Kształtowanie się ceny sprzedaży, uwagi o klientach, reklama detalisty, sprzedawca sklepowy, przebieg sprzedaży w sklepie, zapłata — pieniądz — banki, składy sprzedażowe, domy towarowe, przedsiębiorstwa wielosklepowe, domy wysyłkowe.

W niektórych partiach treść książki wykracza poza ramy czysto informacyjne i wtedy niejednokrotnie autorzy zdradzają własne poglądy na odnośne kwestie. Rzecz zrozumiała, że w tych częściach może zachodzić różnica zdań między autorem a czytelnikiem, jednakże winna ona i tak oddać korzyść czytelnikowi.

Broszura ilustrowana jest wielu zdjęciami i wykresami.

W. Gaertner i T. Kołodziej: PORADNIK LEGALNEGO HANDLU. Poznań 1939.

Według podtytułu obszerna praca powyższa jest „zbiorem wiadomości z zakresu prawa dla użytku przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych". Autorzy są dobrze znani z uprzednich swych prac, a „Poradnik" może tylko ugruntować wysoką ocenę o ich pracy.

Omawiana praca składa się z 9 części obejmujących ustawę o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, prawo przemysłowe, prawo sanitarne, przepisy dot. aptek i drogerii, prawo karno-skarbowe, kodeks zobowiązań, kodeks handlowy, kodeks karny i prawo o wykroczeniach, oraz różne ustawodawstwo.

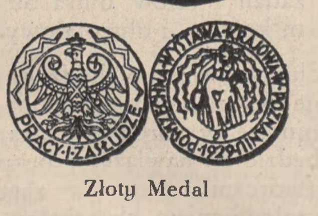
Układ „Poradnika" jest bardzo przejrzysty, ujmując obszerny zakres tematu systematycznie w 365 paragrafach.

Ścisłe powołanie odpowiednich ustaw i rozporządzeń, trafne omówienie ważniejszych przepisów, powołanie przykładów i orzecznictwa — dają wykład wyczerpujący i wysoce przydatny dla praktyki szczególnie w przedsiębiorstwach handlowych i drobnym przemyśle. (w.)

PRZEGLĄD PRAWA PRACY.

Drugi zeszyt pow. pisma z listopada 1938 zawiera artykuły: p. Wengierowa — polityka społeczna a prawo pracy, dr Feinchela — Sądy pracy a ochrona pracownkia, p. Fidler — Umowa o pracy nauczycieli. Ponadto numer zawiera obfity dział orzecznictwa, wiadomości informacyjne z zakresu prawa pracy, bibliografię i kronikę. Adres Administracji: Warszawa, Pl. Napoleona 1.

Znak fabr.



Złoty Medal

ODDZIAŁ KONIN
Plac Wolności 6 - Telefon 114

Wykwintna odzież męska i dla chłopców
PIŻAMY — BONŻURKI — PORANNIKI • MATERIAŁY
Wyroby własnej produkcji Wyroby czołowych fabryk Bielskich
Specjalny Oddział Miarowy
Najwytworniejszej odzieży cywilno-wojskowej
Olbrzymy wybór ● Niskie ceny ● Rzetelna obsługa
W. Lewandowski i S-ka
Stary Rynek 55 Poznań Telefon 12-99, 48-86
Asygnaty „Kredyt"

Bank Związku Spółek Zarobkowych Sp. Akc.
Rok założenia 1886
Centrala: Poznań - Plac Wolności 15 — Oddziały we wszystkich większych miastach Polski
Załatwia wszelkie czynności wchodzące w zakres bankowości





Cegielnia Parowa
WITASZYCE

stacja, poczta i telegr.: Witaszyce

dostarcza na dogodnych warunkach:

dachówki (karpiówki), dreny od „1½ do 9"', cegłę maszynową, tonówkę, dziurawkę, sufitówkę i kominówkę

Produkcja łączna 12.000.000 r.



ERBEDONT
R. BARCIKOWSKI S. A.

Czekolady, cukry i kakao

Sp. Akc.

„GOPLANA"

w Poznaniu

słyną ze swej dobroci i dostępnych cen!



ŚNIEŻNO BIAŁE ZĘBY



FALKIEWICZ - POZNAŃ

Fabryka Perfum i Kosmetyków zał. 1911 r. w Paryżu

BARWNIKI nieszkodliwe

do cukierków, lemonjad, likierów, marmelad, makaronów, konserw i innych przetworów spożywczych, tłuszczów, świec, mydeł i preparatów kosmetycznych dostarczają w wszelkich kolorach i najlepszej jakości

Domagalski i Ska, Poznań

Fabryka założona w roku 1901

GLINKA



Wyróżniany przez konsumentów

KONIAK KRÓLEWSKI

Poznański Koncern Towarzystw Ubezpieczeń

„VESTA"	POZNAŃSKO-WARSZAWSKIE	„VESTA"
Bank Wzajemnych Ubezpieczeń	T-wo Ubezp. S-ka Akc.	Towarzystwo Wzajemnych Ubezpieczeń od Ognia i Gradobicia
w Poznaniu	w Poznaniu	w Poznaniu
Rok założenia 1873	Rok założenia 1919	Rok założenia 1920

Koncern posiada poważne rezerwy w kapitałach i papierach wartościowych oraz 37 wartościowych kamienic w Poznaniu, Warszawie, Bydgoszczy, Gdańsku, Grudziądzu, Katowicach, Łodzi, Lwowie, Rybniku i Toruniu.

Wszystkie trzy należące do Koncernu towarzystwa są czysto-polskimi

Koncern uprawia działy ubezpieczeń: na życie, od ognia, od kradzieży z włamaniem, od gradu, od odpowiedzialności prawno-cywilnej, od nieszczęśliwych wypadków, szyb od rozbicia, samochodowych samolotowych i transportowych.

Centrala Koncernu: Poznań, ul. św. Marcin 61. — Tel. 14-87, 14.98, 15-78

Oddziały: w Bydgoszczy, w Grudziądzu, w Katowicach, w Krakowie, w Lublinie, we Lwowie, w Łodzi, w Poznaniu, w Warszawie, w Wilnie, Reprezentacje Generalne w Gdańsku, Gdyni, Rybniku i Toruniu — Reprezentacje, agentury w wszystkich większych miastach Polski.

Redakcja i Administracja: Rzeczypospolitej 1. — Czcionkami Drukarni Wydawniczej Fr. Krajna, Spółka z o. o., Poznań, ul. Strzałowa 2 a.
Redaktor odpowiedzialny: Dyrektor Franciszek Łyczywek.